

Śródka, Andrzej

Wspomnienia pośmiertne : Anastazy Landau (1876-1957)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 46, 231-234

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANASTAZY LANDAU /1876-1957/

Anastazy Stanisław Landau urodził się 18.VIII.1876 w Żychlinie w rodzinie Hermans, kupca i Marii z Lasmanów. Po ukończeniu w r. 1894 V gimnazjum w Warszawie studiował medycynę w Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim; studia ukończył w r. 1899 ze stopniem doktora medycyny. Rozpoczął następnie pracę w kierowanym przez Teodora Dunina Oddziale Wewnętrznym Szpitala Dzieciątka Jezus w Warszawie. W latach 1902-1903 uzupełniał studia u W. Zuntza w Berlinie i u C.H. von Noordena we Frankfurcie n/Menem. Po śmierci Dunina w r. 1909 Landau wyjechał do Rosji, gdzie do r. 1918 pracował w szpitalach wojskowych i był ekspertem w zakresie zatruc gazami bojowymi. Po zakończeniu działań wojennych w r. 1921 został ordynatorem Oddziału Wewnętrznego Szpitala Wolskiego w Warszawie, pozostając na tym stanowisku do wybuchu II wojny światowej. Podczas okupacji hitlerowskiej został uwięziony na Pawiaku, a po uwolnieniu udało mu się wyjechać do Anglii, gdzie pracował w Szpitalu im. I. Paderewskiego w Edynburgu. Do Polski powrócił w r. 1947 i podjął ponownie pracę ordynatora Oddziału Wewnętrznego Szpitala Wolskiego, przekształconego w r. 1953 w Instytut Doskonalenia Kadr Lekarskich. Pracę tę znacznie utrudniała mu ciężka choroba, rozwijająca się od początku lat 50-tych. W r. 1948 habilitował się w Uniwersytecie Warszawskim w zakresie chorób wewnętrznych

na podstawie rozprawy "Ewolucja pojęć w patologii i leczeniu zapalenia płuc" /1947/. Akademia Medyczna w Warszawie nadała mu tytuły profesora nadzwyczajnego /1951/ i zwyczajnego /1954/.

W dorobku profesora Landaus znajduje się ok. 250 prac z różnych dziedzin interny, głównie zaś z semiotyki, diagnostyki i terapii chorób przemiany materii... Pierwsza praca ukazała się w r. 1901: "Badania nad sprawnością nerek za pomocą błękitu metylenowego". Za prace doświadczalne nad ciśnieniem osmotycznym krwi i moczu w stanach prawidłowych i patologicznych oraz za badania przemian związków purynowych w ustroju otrzymuje nagrody konkursowe Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego kolejno w latach 1902 i 1908. Dużym jego sukcesem i dobrodziejstwem dla chorych było zastosowanie podczas pandemii "hiszpanki" nowej surowicy, skutecznej zwłaszcza w ciężkich przypadkach grypy.

Jako wybitny klinicysta zasłużył się Landau zwłaszcza zaszczepleniem na gruncie polskim nowoczesnych metod diagnostycznych i terapeutycznych oraz opracowaniem wielu własnych metod. Szczególne znaczenie miało zastosowanie po raz pierwszy w Polsce insuliny w cukrzycy oraz kliniczne opracowanie wielu aspektów działania insuliny protaminowo-cynkowej. On też, wraz z Marią Werkenthin, wprowadził do klinik polskich bronchografię. W r. 1929 opisał metodę podawania bromu z atropiną w leczeniu choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy: do niedawna była ona stosowana w klasycznej postaci, nato-

niast sama jej istota pozostała niezmienną, jedynie brom zastępuje się innymi lekami uspokajającymi i kojącymi /głównie pochodnymi benzodiazepiny/. Ważnym dla różnicowania i diagnostyki chorób był też pierwszy na świecie opis nieswoistości dodatniego odczynu Wassermanna w niektórych postaciach zapalenia wsierdza. Zawsze przy tym podkreślał Landau znaczenie właściwie stosowanych badań biochemicznych jako metod dodatkowych w diagnostyce chorób wewnętrznych. Można śmiało stwierdzić, że Landau należał do pionierów stosowania tych metod w praktyce internistycznej w Polsce. Swe największe prace wydał po II wojnie światowej; były to: monografia "Choroby wątroby i dróg żółciowych" /1951/, znakomity podręcznik "Rozpoznawanie i różnicowanie chorób wewnętrznych" /1956/ i "O stanach gorączki aseptycznej" /1956/.

Landau uchodził za jednego z najwybitniejszych klinicystów polskich XX wieku, umiejętnie łączącego wnikliwą obserwację, dokładne badanie fizykalne i właściwe rozumowanie przy łóżku chorego ze wspaniałą znajomością współczesnej biochemii, fizjologii i patologii. Zdumiewał i zachwycał genialną intuicją kliniczną i fantastyczną wprost umiejętnością wyciągania wniosków z najdrobniejszych nawet objawów. Jego rozpoznania niezwykle skomplikowanych przypadków przeszły do legendy i wytworzyły wokół niego atmosferę wręcz nieomylności. Tak w życiu osobistym, jak i w klinice, tak wobec siebie, jak i w stosunku do innych był człowiekiem bardzo wymagają-

cym, niemal surowym, nie uznającym żadnych usprawiedliwień w niedokładnościach, ale i sprawiedliwym. Podczas blisko 40 lat trwającej działalności klinicznej wykształcił rzeszę znanych lekarzy, z których wielu doszło do tytułów profesorskich, jak Mieczysław Fejgin, Jerzy Glass, Beniamin Jochweds i Teofila Lewenfisz-Wojnarowska.

Członkiem wybranym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego został w r. 1910. Później z racji kolejnych przemianowań członkostwa był członkiem rzeczywistym /od r. 1911/, czynnym /od r. 1926/ i nadzwyczajnym /od r. 1931/ Towarzystwa; w roku 1950 został jego członkiem zwyczajnym. Polska Akademia Nauk powołała go w skład swych członków tytularnych /1952/, a następnie członków rzeczywistych /1957/. Był też członkiem Royal Society of Medicine i Société Cardiologique Française. Został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski /1951/ oraz Orderem Sztandaru Pracy I kl. i dwukrotnie Złotym Krzyżem Zasługi.

Profesor Anastazy Landau zmarł w Warszawie 6. II. 1957.

Andrzej Śródka

TADEUSZ MIŁOBĘDZKI /1877-1959/

Tadeusz Benon Miłobędzki urodził się w Kole nad Wartą w roku 1877. Szkołę średnią ukończył w Kaliszu, z którym był zawsze uczuciowo związany. Po maturze wyjechał w r. 1892 do Warszawy w celu podjęcia studiów chemicznych na Uniwersytecie